Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
YVES BOT
prednesené 10. apríla 2018 [1]

Vec C-122/17

David Smith
proti
Patrickovi Meadovi,
Philipovi Meadovi,
FBD Insurance plc,
Ireland,
Attorney General

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Court of Appeal (Odvolací súd, Írsko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Aproximácia právnych predpisov – Poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel – Tretia smernica 90/232/EHS – Článok 1 – Zodpovednosť za ujmu na zdraví spôsobenú všetkým cestujúcim okrem vodiča – Povinné poistenie – Priamy účinok smerníc – Povinnosť upustiť od uplatnenia vnútroštátneho právneho predpisu, ktorý je v rozpore so smernicou – Možnosť štátu dovolávať sa smernice voči fyzickej alebo právnickej osobe“

1. Tento návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu tretej smernice Rady 90/232/EHS zo 14. mája 1990 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel [2].

2. Tento návrh bol podaný v rámci sporu pôvodne vedenom medzi na jednej strane pánom Davidom Smithom a na druhej strane pánmi Patrickom a Philipom Meadovcami, FBD Insurance plc (ďalej len „FBD“), Ireland (Írsko), rovnako ako aj Attorney General vo veci náhrady ujmy, ktorú utrpel pán Smith v dôsledku dopravnej nehody, na ktorej sa podieľalo vozidlo vedené pánom Patrickom Meadom a ktorého majiteľom bol pán Philip Meade.

3. V rozsudku z 19. apríla 2007, Farrell (C-356/05, EU:C:2007:229), Súdny dvor rozhodol, že článok 1 tretej smernice sa má vykladať tak, že mu odporuje vnútroštátna právna úprava, podľa ktorej povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel nekryje zodpovednosť za ujmu na zdraví spôsobenú osobám cestujúcim v časti motorového vozidla, ktorá nebola projektovaná ani konštruovaná so sedadlami pre cestujúcich. [3] Súdny dvor tiež rozhodol, že článok 1 tretej smernice spĺňa všetky podmienky požadované pre vyvolanie priameho účinku a v dôsledku toho priznáva práva, ktorých sa fyzické alebo právnické osoby môžu dovolávať pred vnútroštátnymi súdmi. [4]

1 Jazyk prednesu: francúzština.

2 Ú. v. ES L 129, 1990, s. 33; Mim. vyd. 06/001, s. 249, ďalej len „tretia smernica“.

3 Rozsudok z 19. apríla 2007, Farrell (C-356/05, EU:C:2007:229, bod 36).

4 Rozsudok z 19. apríla 2007, Farrell (C-356/05, EU:C:2007:229, bod 44).

4. Súdny dvor je vyzvaný spresniť dôsledky svojho rozsudku z 19. apríla 2007, Farrell (C-356/05, EU:C:2007:229), v nasledujúcom kontexte: hoci účastníkmi pôvodného súdneho sporu boli pán Smith a páni Patrick a Philip Meadovci, ku ktorým na strane žalovaných pristúpili FBD, Írsko a Attorney General, v tej fáze konania, v ktorej bola položená prejudiciálna otázka, sú účastníkmi konania žalobca FBD, ktorý vstúpil do práv a povinností pána Smitha, a Írsko ako žalovaný. V tomto rámci Írsko ako prostriedok obrany uvádza, že tretia smernica je spôsobilá zaviazať tohto poisťovateľa na vyplatenie náhrady za ujmu na zdraví pánovi Smithovi. Vynára sa teda všeobecný problém, ktorý samozrejme nie je nový, ale ktorý sa vyskytuje v osobitnej procesnej situácii, a to otázka, či smernica môže mať za následok uloženie povinností fyzickej alebo právnickej osobe v situácii, v ktorej štát túto smernicu nesprávne prebral.

5. V týchto návrhoch najskôr vysvetlím dôvody, pre ktoré sa domnievam, že v rámci súdneho sporu medzi na jednej strane poisťovňou, ktorá vstúpila do práv a povinností poškodeného, ktorému priznala nárok na náhradu za ujmu na zdraví, a na strane druhej štátom je vnútroštátny súd povinný neuplatniť ustanovenia svojho vnútroštátneho práva, podľa ktorých povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel nekryje zodpovednosť za ujmu na zdraví spôsobenú osobám cestujúcim v časti motorového vozidla, ktorá nebolo projektovaná ani konštruovaná so sedadlami pre cestujúcich, ktorých rozpor s článkom 1 tretej smernice vyplýva z rozsudku z 19. apríla 2007, Farrell (C-356/05, EU:C:2007:229).

6. Následne vysvetlím, prečo sa domnievam, že také vylúčenie ustanovení vnútroštátneho práva, ktoré sú v rozpore s článkom 1 tretej smernice, by nemalo mať za následok vznik povinnosti poisťovateľa, ktorý dodržal také ustanovenia, nahradiť poškodenému ujmu na zdraví, ktorá nebola krytá schválenou poistnou zmluvou.

I. Právny rámec

A. Právo Únie

7. Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES zo 16. septembra 2009 o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o kontrole plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti [5] zrušila smernicu Rady 72/166/EHS z 24. apríla 1972 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovými vozidlami a kontroly plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti [6], rovnako ako aj druhú smernicu Rady z 30. decembra 1983 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel [7] a tretiu smernicu. Napriek tomu však vzhľadom na čas skutkových okolností vo veci samej treba zohľadniť zrušené smernice.

8. Podľa článku 3 ods. 1 prvej smernice:

„Každý členský štát prijme… všetky primerané opatrenia, aby zabezpečil, že zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou vozidiel obvykle sa nachádzajúcich na jeho území je pokrytá poistením. Rozsah krytia zodpovednosti a podmienky tohto krytia sa určia na základe týchto opatrení.“

5 Ú. v. EÚ L 263, 2009, s. 11.

6 Ú. v. ES L 103, 1972, s. 1; Mim. vyd. 06/001, s. 10, ďalej len „prvá smernica“.

7 Ú. v. ES L 8, 1984, s. 17; Mim. vyd. 06/007, s. 3, ďalej len „druhá smernica“.

9. Článok 1 ods. 1 druhej smernice stanovoval:

„Poistenie uvedené v článku 3 ods. 1 [prvej smernice] povinne pokrýva škodu na majetku, ako aj ujmy na zdraví.“

10. Článok 2 ods. 1 prvý pododsek tejto smernice stanovoval:

„Každý členský štát prijme vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo, že všetky právne predpisy alebo zmluvné ustanovenia obsiahnuté v poistnej zmluve vydanej v súlade s článkom 3 ods. 1 [prvej smernice], ktorá vylučuje z poistenia používanie alebo riadenie vozidla:

– …

– osobami, ktoré nespĺňajú zákonné technické požiadavky týkajúce sa stavu a bezpečnosti príslušného vozidla,

sa považujú na účely článku 3 ods. 1 [prvej smernice] za neplatné…“

11. Článok 1 prvý odsek tretej smernice stanovoval:

„… poistenie uvedené v článku 3 ods. 1 [prvej smernice] bude pokrývať zodpovednosť za ujmu na zdraví spôsobenú všetkým cestujúcim okrem vodiča vyplývajúce z prevádzky vozidla.“

B. Írske právo

12. § 56 ods. 1 Road Traffic Act 1961 (zákon o cestnej premávke z roku 1961) v znení účinnom v čase skutkových okolností vo veci samej (ďalej len „zákon z roku 1961“) stanovoval, že vodič motorového vozidla nesmie po verejnej komunikácii riadiť vozidlo s mechanickým pohonom, pokiaľ nemá platnú schválenú poistnú zmluvu, ktorá kryje nedbanlivosť pri prevádzke vozidla vedúcu k záväzku vyplatiť náhradu škody akejkoľvek osobe, s výnimkou vylúčenej osoby.

13. § 56 ods. 3 tohto zákona z roku 1961 uvádzal, že použitie vozidla v rozpore so zákazom uvedeným v § 56 ods. 1 je trestným činom.

14. Podľa § 65 ods. 1 písm. a) tohto zákona sú „vylúčenými osobami“ v zmysle § 56 ods. 1 tohto zákona:

„Každá osoba, ktorá tvrdí, že utrpela ujmu na zdraví v čase, keď sa nachádzala v alebo na vozidle s mechanickým pohonom (alebo v alebo na vozidle ním ťahanom), ktorého sa týka príslušný dokument, okrem mechanicky poháňaného vozidla alebo ťahaného vozidla, alebo vozidiel tvoriacich jazdnú súpravu kategórie vymedzenej na účely tohto paragrafu nariadeniami ministra, za predpokladu, že tieto nariadenia nesmú rozširovať povinné poistenie, pokiaľ ide o občianskoprávnu zodpovednosť voči cestujúcim, na:

i) akúkoľvek časť mechanicky poháňaného vozidla, iného než veľkého vozidla verejných služieb, ibaže je táto časť projektovaná a konštruovaná so sedadlami pre cestujúcich, alebo

ii) cestujúceho sediaceho v karavane, ktorý je pripojený k vozidlu s mechanickým pohonom, pokiaľ sa táto jazdná súprava pohybuje na verejnom mieste.“

15. § 6 ods. 1 písm. a) Road Traffic (Compulsory Insurance) Regulations 1962 [nariadenie o povinnom poistení v cestnej premávke (povinné poistenie) z roku 1962] v znení účinnom v čase skutkových okolností sporu vo veci samej (ďalej len „nariadenie z roku 1962“) uvádzalo:

„Na účely [§ 65 ods. 1 písm. a) zákona z roku 1961] sa týmto vymedzujú nasledujúce vozidlá:

a) všetky vozidlá, iné ako bicykle s pomocným motorom, ktoré sú projektované a konštruované so sedadlami pre cestujúcich.“

II. Skutkové okolnosti sporu vo veci samej a prejudiciálna otázka

16. Dňa 19. júna 1999 utrpel pán Smith pri zrážke dodávky, v ktorej cestoval ako cestujúci v zadnej časti tohto vozidla s iným vozidlom pohybujúcim sa tiež po verejnej komunikácii v blízkosti obce Tullyallen (Írsko), vážnu ujmu na zdraví. V okamihu zrážky riadil túto dodávku pán Patrick Meade a vlastnil ju pán Philip Meade. V dodávke sa nenachádzali žiadne upevnené sedadlá pre cestujúcich, ktorí cestovali v zadnej časti tohto vozidla.

17. Zmluva o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, ktorú podpísal pán Philip Meade so spoločnosťou FBD, bola v okamih nehody platná a bola schválená v súlade s uplatniteľnou írskou právnou úpravou. Táto poistná zmluva obsahovala ustanovenie o výluke z poistného krytia vzťahujúce sa na osoby cestujúce v zadnej časti dodávky, ktoré stanovovalo, že poistné krytie „Passager“ sa vzťahuje len na toho cestujúceho, ktorý sedí na upevnenom sedadle v prednej časti vozidla.

18. Pán Smith žaloval pánov Meadovcov za nedbanlivosť a porušenie povinnosti.

19. Po tom, čo pán Smith uplatnil nárok na náhradu za ujmu na zdraví, FBD listom z 13. augusta 2001 odmietla zaplatiť pánovi Philipovi Meadovi náhradu za ujmu na zdraví utrpenú pánom Smithom. Táto poisťovňa sa dovolávala ustanovenia o výluke z poistného krytia uvedeného v poistnej zmluve a tvrdila, že na ujmu na zdraví spôsobenú osobám, ktoré boli prepravované ako cestujúci v tej časti vozidla, ktorá nebola projektovaná ani konštruovaná so sedadlami pre cestujúcich, sa táto poistka nevzťahuje.

20. Dňa 19. apríla 2007 vydal Súdny dvor rozsudok Farrell (C-356/05, EU:C:2007:229), v ktorom v záležitosti írskej právnej úpravy, o ktorú ide v spore vo veci samej, v zásade rozhodol, že článok 1 tretej smernice sa má vykladať tak, že mu odporuje vnútroštátna právna úprava, podľa ktorej povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel nekryje zodpovednosť za ujmu na zdraví spôsobenú osobám cestujúcim v časti motorového vozidla, ktorá nebola projektovaná ani konštruovaná so sedadlami pre cestujúcich, a že toto ustanovenie spĺňa všetky podmienky požadované pre vyvolanie priameho účinku, a v dôsledku toho priznáva práva, ktorých sa fyzické alebo právnické osoby môžu dovolávať priamo pred vnútroštátnymi súdmi. Súdny dvor však rozhodol, že vnútroštátnemu súdu prislúcha overiť, či sa tohto ustanovenia možno dovolávať voči takému subjektu, o ktorý išlo v spore, ktorý viedol k vydaniu tohto rozsudku.

21. Po predložení sporu medzi na jednej strane pánom Smithom a na druhej strane pánmi Meadovcami, spoločnosťou FBD a Attorney General, na prvostupňový súd, High Court (Vrchný súd, Írsko) v rozsudku z 5. februára 2009 rozhodol, že § 65 ods. 1 písm. a) zákona z roku 1961 a § 6 nariadenia z roku 1962 možno vyložiť spôsobom, ktorý je v súlade s treťou smernicou.

22. Dňa 10. februára 2009 High Court (Vrchný súd) schválil zmier uzatvorený medzi spoločnosťou FBD a pánom Smithom v nadväznosti na rozsudok z 5. februára 2009. V súlade s týmto zmierom FBD zaplatila pánovi Smithovi, v prospech pána Philipa Meada, sumu 3 milióny eur. Pánovi Smithovi bol následne súdom ustanovený opatrovník. Po vyplatení uvedenej sumy FBD vstúpila do všetkých práv a povinností pána Smitha.

23. Konanie voči na jednej strane pánom Meadovcom a na druhej strane Írsku a Attorney General bolo prerušené.

24. FBD podala proti rozsudku High Court (Vrchný súd) odvolanie na súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, a to na Court of Appeal (Odvolací súd, Írsko) pričom tvrdí, že uvedený prvostupňový súd nesprávne uplatnil judikatúru vyplývajúcu z rozsudku z 13. novembra 1990, Marleasing (C-106/89, EU:C:1990:395), keď vyložil vnútroštátnu právnu úpravu spôsobom, ktorý je *contra legem*, a tvrdí, že jeho rozsudok má ten účinok, že priznáva tretej smernici formu retroaktívneho priameho horizontálneho účinku voči spoločnosti FBD, pretože táto je súkromnou poisťovňou. FBD okrem toho spresnila, že ak bude jej odvolaniu vyhovené, pokúsi sa od štátu vymôcť sumu, ktorú zaplatila pánovi Smithovi.

25. Court of Appeal (Odvolací súd) poznamenal, že v čase skutkových okolností vo veci samej boli osoby cestujúce v dodávkach, ktoré neboli vybavené upevnenými sedadlami, „vylúčenými osobami“ na účely uplatnenia tak § 65 ods. 1 písm. a) zákona z roku 1961, v znení zmien, ako aj nariadenia z roku 1962 a že v írskom práve neexistovala zákonná povinnosť poistiť ich. Uvedený súd okrem toho spresňuje, že vodiči motorových vozidiel, ktorí mali schválené poistné zmluvy, sa nedopustili trestného činu tým, že riadili vozidlo bez toho, aby mali osoby cestujúce bez upevnených sedadiel poistné krytie. Napokon vnútroštátny súd uvádza, že § 65 ods. 1 písm. a) zákona z roku 1961 bol formulovaný tak, že ak by aj príslušný minister chcel prijať nariadenie na rozšírenie povinného poistenia na také osoby, konal by *ultra vires*.

26. Vnútroštátny súd okrem toho uvádza, že v rámci odvolania, ktoré mu bolo podané, sa vynára otázka dôsledkov rozsudku z 19. apríla 2007, Farrell (C-356/05, EU:C:2007:229). V tomto ohľade zdôrazňuje, že vo veci, ktorá viedla k vydaniu tohto rozsudku, nebol vodič poistený, čiže povinnosť poskytnúť poistné krytie prináležala Motor Insurers Bureau of Ireland (ďalej len „MIBI“). Naopak, v tejto veci je FBD súkromným subjektom, ktorý nemožno považovať za manifestáciu štátu. Okrem toho na rozdiel od veci, ktorá viedla k vydaniu rozsudku z 19. apríla 2007, Farrell (C-356/05, EU:C:2007:229), bol vlastník vozidla, pán Philip Meade, poistený, hoci podmienky poistnej zmluvy výslovne vylúčili poistné krytie v prípade cestujúcich, akým je pán Smith, ktorí cestujú inak ako na upevnenom sedadle v zadnej časti.

27. Vnútroštátny súd vychádza z predpokladu, podľa ktorého predmetnú vnútroštátnu právnu úpravu nemožno vyložiť v súlade s článkom 1 prvým odsekom tretej smernice.

28. Court of Appeal (Odvolací súd) tak dospel na rozdiel od High Court (Vrchný súd) k záveru, že obe vnútroštátne ustanovenia sú samy osebe „absolútne jasné a sú úplne bez akýchkoľvek nejasností“ a že obe ustanovenia „výslovne vylučujú prípady, akým je tento, keď cestujúci cestoval v časti mechanicky poháňaného vozidla, v ktorej sa nenachádzali upevnené sedadlá“ [8]. Pokiaľ ide o, podľa Court of Appeal (Odvolací súd), legislatívnu politickú voľbu, tento súd vyjadril svoj nesúhlas s High Court (Vrchný súd) k tejto výkladovej otázke a uviedol, že „nie je možné vykladať tieto ustanovenia spôsobom, ktorý by bol v súlade s požiadavkami tretej smernice, keďže v opačnom prípade by sa prijal výklad, ktorý by bol *contra legem* a ktorý by uškodil aktuálnemu zneniu oboch ustanovení“ [9].

29. Vnútroštátny súd, ktorý položil prejudiciálnu otázku, sa teda pýta, čo by mal vnútroštátny súd robiť v prípade, ktorý sa týka súkromných osôb, vtedy, keď je príslušná právna úprava zjavne v rozpore s požiadavkami smernice a keď jednoducho nie je možné vyložiť právne predpisy spôsobom, ktorý je v súlade s týmito požiadavkami.

8 Pozri návrh na začatie prejudiciálneho konania (bod 32).

9 Pozri návrh na začatie prejudiciálneho konania (bod 34).

30. Court of Appeal (Odvolací súd) sa v tomto ohľade domnieva, že z rozsudku z 19. apríla 2016, DI (C-441/14, EU:C:2016:278), vyplýva, že keď nie je možný výklad v súlade s právom Únie, vnútroštátny súd je povinný, ak je to možné, upustiť od uplatnenia vnútroštátneho práva, a to aj v spore medzi fyzickými alebo právnickými osobami.

31. Court of Appeal (Odvolací súd) z toho vyvodzuje, že musí upustiť od uplatnenia § 65 ods. 1 písm. a) zákona z roku 1961 a § 6 nariadenia z roku 1962, keďže tieto ustanovenia obsahujú výluku z poistného krytia týkajúcu sa cestujúcich, ktorí necestujú na upevnených sedadlách.

32. V tomto ohľade sa Court of Appeal (Odvolací súd) domnieva, že ak sa upustí od uplatnenia výrazu „ktoré sú projektované a konštruované so sedadlami pre cestujúcich“ uvedeného v § 6 nariadenia z roku 1962, všetky vozidlá okrem bicyklov s pomocným motorom by boli definované na účely uplatnenia § 65 ods. 1 písm. a) zákona z roku 1961, čo by viedlo k zákonnej povinnosti poistiť všetky vozidlá. Pokiaľ ide o toto posledné ustanovenie, textom, od ktorého uplatnenia treba upustiť, je § 65 ods. 1 písm. a) bod i) tohto zákona.

33. Neuplatnenie tohto textu by malo retroaktívny účinok. Vyplývalo by z toho, že poistná zmluva, o ktorú ide v spore vo veci samej, by už nemohla byť považovaná za „schválené poistenie“ v zmysle § 62 ods. 1 písm. a) zákona z roku 1961. Podľa vnútroštátneho súdu by za týchto podmienok vodič alebo majiteľ motorového vozidla v spore vo veci samej teoreticky páchal trestný čin, a to prvý z toho dôvodu, že riadil vozidlo na verejnej komunikácii bez schválenej poistnej zmluvy, a ten druhý z toho dôvodu, že umožnil, aby bolo takto vozilo riadené.

34. Court of Appeal (Odvolací súd) sa však domnieva, že ak by samo ustanovenie o výluke z poistného krytia týkajúce sa cestujúcich, ktorí necestovali na upevnenom sedadle, bolo vyňaté z poistnej zmluvy, o ktorú ide v spore vo veci samej, z toho dôvodu, že je nezlučiteľné s právom Únie, táto poistná zmluva by automaticky opätovne získala postavenie schváleného poistenia v zmysle § 62 ods. 1 písm. a) zákona z roku 1961 a problém trestnej zodpovednosti pánov Meadovcov by zmizol.

35. Podľa tohto súdu by to potom vyvolalo otázku, či by vyhlásenie neuplatniteľnosti mohlo alebo malo mať až taký dosah a či by také vyhlásenie v podstate nepredstavovalo formu horizontálneho priameho účinku tretej smernice voči súkromnému poisťovateľovi FBD.

36. Vnútroštátny súd v dôsledku zastáva názor, že táto vec vyvoláva zložité a doteraz nevyriešené otázky týkajúce sa rozsahu, v akom sa smernice o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel môžu považovať za smernice majúce priamy účinok voči výlučne súkromnej osobe, akou je FBD, v nadväznosti na nevyhnutné upustenie od uplatnenia príslušných ustanovení § 65 ods. 1 písm. a) zákona z roku 1961 a § 6 nariadenia z roku 1962, pri zohľadnení rozsudku z 19. apríla 2007, Farrell (C-356/05, EU:C:2007:229).

37. Vnútroštátny súd zdôrazňuje, že ak je povinný upustiť od uplatnenia ustanovenia o výluke z poistného krytia obsiahnutého v poistnej zmluve, vyplýva z toho, že pán Smith správne podal žalobu na pánov Meadovcov a že FBD zas bola povinná týmto žalovaným zaplatiť náhradu za ujmu na zdraví. Vnútroštátny súd uvádza, že ak, naopak, nie je povinný upustiť od uplatnenia ustanovenia o výluke z poistného krytia obsiahnutého v poistnej zmluve, FBD by mala právo domáhať sa prostredníctvom príslušného súdneho konania, prípadne vrátane žaloby o náhradu škody založenej na judikatúre Francovich a i.[10], od štátu náhrady vo výške 3 miliónov eur, ktoré zaplatila z dôvodu zmieru pánovi Smithovi.

10 Rozsudok z 19. novembra 1991, Francovich a i. (C-6/90 a C-9/90, EU:C:1991:428).

38. Za týchto okolností Court of Appeal (Odvolací súd, Írsko) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Ak:

i) príslušné ustanovenia vnútroštátneho práva stanovujú vylúčenie povinného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, pokiaľ ide o osoby, pre ktoré neboli v mechanicky poháňanom vozidle zabezpečené žiadne upevnené sedadlá;

ii) príslušná poistná zmluva stanovuje, že poistné krytie sa bude vzťahovať na cestujúcich, ktorí cestujú na upevnenom sedadle, pričom dané poistenie v čase nehody vskutku predstavovalo schválené poistenie na účely príslušného vnútroštátneho práva;

iii) príslušné vnútroštátne ustanovenia stanovujúce takéto vylúčenie z krytia už boli v skoršom rozhodnutí Súdneho dvora (rozsudok z 19. apríla 2007, Farrell C-356/05, EU:C:2007:229) vyhlásené za nezlučiteľné s právom Únie a z tohto dôvodu bolo potrebné upustiť od ich uplatňovania a

iv) znenie vnútroštátnych ustanovení neumožňuje výklad, ktorý je v súlade s požiadavkami práva Únie,

potom, v spore medzi fyzickými alebo právnickými osobami a súkromnou poisťovňou, ktorý sa týka nehody motorového vozidla, ku ktorej došlo v roku 1999 a ktorá mala za následok vážnu ujmu na zdraví cestujúceho, ktorý necestoval na upevnenom sedadle, ak vnútroštátny súd, so súhlasom účastníkov konania, pribral súkromnú poisťovňu a štát na stranu žalovaných…, je vnútroštátny súd popri neuplatnení príslušných ustanovení vnútroštátneho práva taktiež povinný upustiť od uplatnenia… ustanovenia o vylúčení zodpovednosti zakotveného v zmluve o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel alebo inak vylúčiť možnosť poisťovateľa dovolávať sa ustanovenia o vylúčení zodpovednosti, ktorá platila v rozhodnom čase, aby sa poškodená osoba mohla následne domáhať náhrady priamo od poisťovne na základe tejto poistky? Predstavoval by prípadne takýto výsledok v podstate formu horizontálneho priameho účinku smernice voči fyzickej alebo právnickej osobe spôsobom, ktorý právo Únie zakazuje?“

III. Analýza

39. Svojou prejudiciálnou otázkou, ktorú treba podľa môjho názoru preformulovať a prispôsobiť tak konfigurácii a predmetu sporu vo veci samej, si vnútroštátny súd v zásade v prvom rade želá zistiť, či v rámci sporu medzi na jednej strane poisťovňou, ktorá vstúpila do práv a povinností poškodeného, ktorému poskytla náhradu za ujmu na zdraví, a na druhej strane štátom, je povinný upustiť od uplatnenia ustanovení svojho vnútroštátneho práva, podľa ktorých povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel nekryje zodpovednosť za ujmu na zdraví spôsobenú osobám cestujúcim v časti motorového vozidla, ktorá nebola projektovaná ani konštruovaná so sedadlami pre cestujúcich, ktorých rozpor s článkom 1 tretej smernice vyplýva z rozsudku z 19. apríla 2007, Farrell (C-356/05, EU:C:2007:229).

40. V druhom rade vnútroštátny súd od Súdneho dvora požaduje, aby uviedol, či má také vylúčenie ustanovení jeho vnútroštátneho práva ten následok, že uplatnenie ustanovenia o výluke z poistného krytia uvedenej v predmetnej poistnej zmluve treba tiež vylúčiť, z čoho by vyplýval vznik povinnosti poisťovateľa poskytnúť poškodenému náhradu za ujmu na zdraví.

41. Na správne umiestnenie tohto návrhu na začatie prejudiciálneho konania do konfigurácie súdneho konania treba spresniť, že tak, ako bolo potvrdené na pojednávaní, účastníkmi sporu vo veci samej sú v tej fáze, ktorá viedla k tomuto návrhu na začatie prejudiciálneho konania, FBD a írsky štát. Ide teda o spor, ktorý má vertikálnu povahu.

42. Z tohto hľadiska sa teda táto vec líši od veci, ktorá viedla k vydaniu rozsudku z 19. apríla 2016, DI (C-441/14, EU:C:2016:278), na ktorý sa pri viacerých príležitostiach vnútroštátny súd odvoláva. Dodávam, že tento rozsudok sa týkal možnosti dovolávať sa vylúčenia všeobecnej zásady práva Únie v rámci sporu medzi fyzickými alebo právnickými osobami, v danom prípade zásady zákazu diskriminácie na základe veku, zatiaľ čo v tomto prípade ide o určenie účinkov smernice. Vzhľadom na osobitosti smernice, ktorá je aktom sekundárneho práva Únie, ktoré boli znova a znova zdôraznené Súdnym dvorom, si v každom prípade nemyslím, že poznatky, ktoré treba vyvodiť z rozsudku z 19. apríla 2016, DI (C-441/14, EU:C:2016:278), možno automaticky preniesť na vec, ktorá nastoľuje problém účinkov smernice posudzovanej izolovane.

43. V rámci vertikálneho sporu, o ktorý ide v spore vo veci samej, sa v zásade vynára otázka, či je smernica spôsobilá priamo zaväzovať fyzickú alebo právnickú osobu, v danom prípade, FBD. Táto otázka je položená preto, lebo v uvedenom spore je prostriedkom obrany, ktorého sa dovoláva írsky štát na to, aby sa vyhol uloženiu povinnosti poskytnúť pánovi Smithovi náhradu za ujmu na zdraví.

44. Na pojednávaní však bolo potvrdené, že v rámci odvolacieho konania prebiehajúceho pred Court of Appeal (Odvolací súd), ktorého účastníkmi sú FBD a írsky štát, nebola podaná žiadna žaloba smerujúca k určeniu zodpovednosti tohto štátu z dôvodu porušenia práva Únie na základe judikatúry vychádzajúcej z rozsudku z 19. novembra 1991, Francovich a i. (C-6/90 a C-9/90, EU:C:1991:428). To je potvrdené informáciami poskytnutými vnútroštátnym súdom, podľa ktorých v priebehu pojednávania, ktoré sa pred ním konalo, advokát spoločnosti FBD uviedol, že ak bude odvolaniu jeho klienta vyhovené, tento sa pokúsi s využitím vhodných právnych nástrojov, prípadne vrátane žaloby o náhradu škody založenej na judikatúre Francovich a. i.[11], od štátu vymôcť sumu, ktorú vyplatil pánovi Smithovi.[12]

45. Z týchto informácií vyvodzujem, že od odpovede na prejudiciálnu otázku položenú vnútroštátnym súdom bude závisieť prípadné neskoršie podanie žaloby spoločnosťou FBD smerujúcej k získaniu ekvivalentu sumy, ktorú tento poisťovateľ vyplatil pánovi Smithovi od štátu.

46. Čiže v rámci tejto sporovej stratégie chcú účastníci sporu vo veci samej najskôr zistiť, a toto odráža prejudiciálna otázka položená Súdnemu dvoru zo strany vnútroštátneho súdu, aké povinnosti ukladá právo Únie spoločnosti FBD a írskemu štátu v takej situácii, ako je situácia sporu vo veci samej.

47. Je jasné, že ak by mala odpoveď Súdneho dvora smerovať k rozhodnutiu v tom zmysle, že napriek nesprávnemu prebratiu článku 1 tretej smernice írskym štátom mala FBD skutočne povinnosť poskytnúť pánovi Smithovi náhradu za ujmu na zdraví, tento poisťovateľ by sa mohol prikláňať k tomu, že nezačne súdny spor s cieľom získať od štátu náhradu sumy vyplatenej pánovi Smithovi, či už uplatnením zodpovednosti uvedeného štátu v rámci žaloby o náhradu škody založenej na judikatúre Francovich a i.[13] alebo s prípadným využitím iných procesných nástrojov povolených írskym právom.

11 Rozsudok z 19. novembra 1991, Francovich a i. (C-6/90 a C-9/90, EU:C:1991:428).

12 Pozri návrh na začatie prejudiciálneho konania (bod 9).

13 Rozsudok z 19. novembra 1991, Francovich a i. (C-6/90 a C-9/90, EU:C:1991:428).

48. V rámci odvolacieho konania prebiehajúceho pred Court of Appeal (Odvolací súd) vstúpila FBD do práv a povinností poškodeného, pána Smitha.[14] V tejto fáze konania ide o to určiť, komu spomedzi poisťovateľa a štátu prináleží na základe práva Únie povinnosť poskytnúť poškodenému náhradu za ujmu na zdraví. Podmienkou určenia dlžníka tejto pohľadávky na náhradu za ujmu na zdraví je overenie opodstatnenosti odôvodnenia High Court (Vyšší súd), konkrétne že § 65 ods. 1 písm. a) zákona z roku 1961 a § 6 nariadenia z roku 1962 možno vykladať v súlade s treťou smernicou a že z toho vyplýva, že ustanovenie o výluke z poistného krytia uvedené v predmetnej poistnej zmluve treba vyhlásiť za neplatné.

49. Ako som už predtým uviedol, tento predpoklad vnútroštátny súd spochybňuje. Práve preto sa teraz vnútroštátny súd na diskusie v rámci súdneho sporu pozerá z hľadiska priameho účinku tretej smernice.

50. Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora má každý vnútroštátny súd prejednávajúci spor v rámci svojej právomoci povinnosť uplatňovať právo Únie v celom rozsahu a chrániť práva, ktoré toto právo priznáva fyzickým alebo právnickým osobám, a pritom neuplatniť žiadne vnútroštátne ustanovenie, ktoré s ním prípadne bude v rozpore.[15]

51. Pripomínam, že podľa článku 3 ods. 1 prvej smernice „každý členský štát prijme… primerané opatrenia, aby zabezpečil, že zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou vozidiel obvykle sa nachádzajúcich na jeho území je pokrytá poistením“. Okrem toho článok 1 prvý odsek tretej smernice uvádza, že „… poistenie uvedené v článku 3 ods. 1 [prvej smernice] bude pokrývať zodpovednosť za ujmu na zdraví spôsobenú všetkým cestujúcim okrem vodiča vyplývajúce z prevádzky vozidla“.

52. V rozsudku z 19. apríla 2007, Farrell (C-356/05, EU:C:2007:229), Súdny dvor rozhodol, že článok 1 tretej smernice sa má vykladať tak, že mu odporuje vnútroštátna právna úprava, podľa ktorej povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel nekryje zodpovednosť za ujmu na zdraví spôsobenú osobám cestujúcim v časti motorového vozidla, ktorá nebola projektovaná ani konštruovaná so sedadlami pre cestujúcich.[16]

53. Súdny dvor tiež rozhodol, že článok 1 tretej smernice spĺňa všetky podmienky požadované pre vyvolanie priameho účinku a v dôsledku toho priznáva práva, ktorých sa fyzické alebo právnické osoby môžu dovolávať pred vnútroštátnymi súdmi.[17]

54. V tomto ohľade pripomenul svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej má ustanovenie smernice priamy účinok, ak je z hľadiska svojho obsahu bezpodmienečné a dostatočne presné.[18]

55. Súdny dvor konštatoval, že článok 1 tretej smernice tieto kritériá spĺňa, keď uviedol, že umožňuje identifikovať tak povinnosť členského štátu, ako aj oprávnené osoby a obsah týchto ustanovení je bezpodmienečný a presný.[19] V dôsledku toho sa podľa Súdneho dvora na článok 1 tretej smernice možno odvolávať s cieľom vylúčenia ustanovení vnútroštátneho práva vylučujúcich využitie poistného krytia povinného poistenia osobami cestujúcimi v akejkoľvek časti vozidla, ktorá nie je projektovaná ani konštruovaná so sedadlami pre cestujúcich.[20]

14 Pozri návrh na začatie prejudiciálneho konania (body 8 a 25).

15 Rozsudok z 9. marca 1978, Simmenthal (106/77, EU:C:1978:49, bod 21).

16 Rozsudok z 19. apríla 2007, Farrell (C-356/05, EU:C:2007:229, bod 36).

17 Rozsudok z 19. apríla 2007, Farrell (C-356/05, EU:C:2007:229, bod 44).

18 Rozsudok z 19. apríla 2007, Farrell (C-356/05, EU:C:2007:229, bod 37 a citovaná judikatúra).

19 Rozsudok z 19. apríla 2007, Farrell (C-356/05, EU:C:2007:229, bod 38).

20 Rozsudok z 19. apríla 2007, Farrell (C-356/05, EU:C:2007:229, bod 38).

56. Pokiaľ ide o otázku, či sa na toto ustanovenie možno odvolávať vo vzťahu ku garantujúcej organizácii upravenej článkom 1 ods. 4 druhej smernice, odpoveď bola načrtnutá v rozsudku z 19. apríla 2007, Farrell (C-356/05, EU:C:2007:229), potom doplnená v rozsudku z 10. októbra 2017, Farrell (C-413/15, EU:C:2017:745).

57. V poslednom uvedenom rozsudku Súdny dvor uviedol, že voči subjektu súkromného práva, ktorému členský štát zveril úlohu vo verejnom záujme, akou je úloha obsiahnutá v povinnosti uloženej členským štátom v článku 1 ods. 4 druhej smernice, a ktorému boli na tento účel zákonom udelené mimoriadne právomoci, akou je právomoc uložiť poisťovniam, ktoré poskytujú poistenie vozidiel na území dotknutého členského štátu, aby sa stali jeho členmi a financovali ho, možno namietať ustanovenia smernice, ktoré môžu mať priamy účinok. [21]

58. Na rozdiel od vecí, ktoré viedli k vydaniu dvoch vyššie citovaných rozsudkov Farrell [22], v spore vo veci samej nevystupuje írska garantujúca organizácia, teda MIBI. Zdá sa, že dôvodom tejto neprítomnosti je to, že na rozdiel od vlastníka vozidla, v ktorom sedela pani Elaine Farrell, mal vlastník vozidla (pán Philip Meade), v ktorom cestoval pán Smith, podpísanú zmluvu o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel.

59. Ako som už uviedol vyššie, v procesnej fáze sporu vo veci samej, počas ktorej bol podaný tento návrh na začatie prejudiciálneho konania, sú účastníkmi konania FBD a írsky štát.

60. Len čo bude uznaný priamy účinok článku 1 tretej smernice, nebude už žiadna pochybnosť o možnosti spoločnosti FBD dovolávať sa tohto ustanovenia voči írskemu štátu na účely vylúčenia uplatnenia vnútroštátnych ustanovení, ktoré sú v rozpore s treťou smernicou. To, čo je možné vo vzťahu k takej manifestácii štátu, akou je MIBI, musí byť *a fortiori* možné vo vzťahu k štátu pri výkone jeho verejnej moci. Ide o to vyhnúť sa tomu, aby mohol štát využiť svoje porušenie práva Únie. [23]

61. Z toho, čo bolo uvedené vyššie vyplýva, že v rámci sporu prebiehajúceho pred odvolacím súdom je FBD oprávnená dovolávať sa článku 1 tretej smernice na účely vylúčenia uplatnenia § 65 ods. 1 písm. a) zákona z roku 1961 a § 6 nariadenia z roku 1962.

62. Ak sa v írskom systéme nepredpokladá podporný zásah garantujúcej organizácie vtedy, keď má vlastník motorového vozidla poistnú zmluvu a keď táto nekryje konkrétne riziko, [24] ktoré by však mala kryť, ak by štát správne prebral článok 1 tretej smernice, je na štáte, aby znášal finančné dôsledky.

63. Na rozdiel od toho, čo sa snaží presadiť írska vláda, nemá vylúčenie vnútroštátnych ustanovení, ktoré sú v rozpore s článkom 1 tretej smernice, automaticky za následok vznik povinnosti poisťovateľa poskytnúť pánovi Smithovi náhradu za ujmu na zdraví. Poznamenávam, že ustanovenie o výluke z poistného krytia uvedené v predmetnej poistnej zmluve predstavuje uplatnenie pravidiel zavedených vnútroštátnym zákonodarcom na účely uzatvorenia schválenej poistnej zmluvy. V rámci sporu vo veci samej sa írsky štát nemôže opierať o článok 1 tretej smernice na účely vylúčenia uplatnenia tohto zmluvného ustanovenia a vyvodzovania povinnosti poisťovateľa prevziať zodpovednosť za poskytnutie náhrady za ujmu na zdraví pánovi Smithovi.

21 Rozsudok z 10. októbra 2017, Farrell (C-413/15, EU:C:2017:745, bod 42).

22 Rozsudky z 19. apríla 2007, Farrell (C-356/05, EU:C:2007:229), a z 10. októbra 2017, Farrell (C-413/15, EU:C:2017:745).

23 Rozsudok z 10. októbra 2017, Farrell (C-413/15, EU:C:2017:745, bod 32 a citovaná judikatúra).

24 Tak ako Súdny dvor rozhodol vo svojom rozsudku z 11. júla 2013, Csonka a i. (C-409/11, EU:C:2013:512), „vyplatenie náhrady takýmto orgánom sa teda chápe ako posledná možnosť, ktorá prichádza do úvahy iba v prípade, keď škoda vznikla neidentifikovaným vozidlom alebo vozidlom, pre ktoré nebola splnená podmienka poistenia uvedená v článku 3 ods. 1 prvej smernice“ (bod 30 a citovaná judikatúra). Tento posledný prípad sa podľa Súdneho dvora týka „vozidl[a], vo vzťahu ku ktorému neexistuje poistná zmluva“ (bod 31).

64. Pripustenie takého prenesenia zodpovednosti za následky nesprávneho prebratia smernice by bolo v rozpore s ustálenou judikatúrou Súdneho dvora, podľa ktorej smernica, ktorá je aktom sekundárneho práva Únie, nie je vzhľadom na jej povahu a charakteristiky spôsobilá priamo zaväzovať fyzické alebo právnické osoby.

65. Treba v tomto ohľade pripomenúť, že podľa článku 288 tretieho odseku ZFEÚ platí z tohto pohľadu záväzná povaha smernice, na ktorej je založená možnosť dovolávať sa jej iba vo vzťahu ku „každ[ému] člensk[ému] štát[u], ktorému je určená“ [25]. Z toho podľa ustálenej judikatúry vyplýva, že smernica sama osebe nemôže ukladať povinnosti fyzickej alebo právnickej osobe a nemožno sa teda na vnútroštátnom súde voči nim na smernicu ako takú odvolávať. [26] Rozšíriť možnosť odvolávať sa na neprebraté smernice na oblasť vzťahov medzi fyzickými alebo právnickými osobami by podľa Súdneho dvora znamenalo priznať Európskej únii právomoc stanoviť s okamžitým účinkom povinnosti pre fyzické alebo právnické osoby, hoci túto právomoc má len tam, kde jej je priznaná právomoc prijímať nariadenia. [27] Z tejto judikatúry vyplýva, že aj keď fyzická alebo právnická osoba spadá do osobnej pôsobnosti smernice, nemôže sa na vnútroštátnych súdoch dovolávať ustanovení smernice ako takých. [28] Nemožno teda ustanoveniam smernice uznať zostupný priamy vertikálny účinok, keďže štát sa nemôže vo vzťahu k fyzickým alebo právnickým osobám dovolávať svojho vlastného porušenia povinnosti. [29]

66. Okrem toho na rozdiel od toho, čo tvrdí írska vláda v rámci tohto prejudiciálneho konania, povinnosť spoločnosti FBD znášať náklady na poskytnutie náhrady za ujmu na zdraví pánovi Smithovi nemôže vyplývať z analogického uplatnenia súboru judikatúry vychádzajúceho z rozsudkov z 30. apríla 1996, CIA Security International (C-194/94, EU:C:1996:172), a z 26. septembra 2000, Unilever (C-443/98, EU:C:2000:496), ktoré sa oba týkajú výkladu smernice Rady 83/189/EHS z 28. marca 1983 o postupe pri poskytovaní informácií v oblasti technických noriem a predpisov [*neoficiálny preklad*] [30]. Ako Súdny dvor uviedol v bode 51 neskôr uvedeného rozsudku, osobitosť tohto súboru judikatúry spočíva v konštatovaní, podľa ktorého „smernica 83/189 nijako nevymedzuje hmotnoprávne pravidlo, na základe ktorého by mal vnútroštátny súd rozhodnúť ním prejednávaný spor. Pre fyzické alebo právnické osoby nevytvára ani práva, ani povinnosti“.

67. Okrem toho rozsudok z 28. marca 1996, Ruiz Bernáldez (C-129/94, EU:C:1996:143), podľa môjho názoru nemožno chápať tak, že umožňuje štátu dovolávať sa článku 1 tretej smernice voči spoločnosti FBD tak, aby táto znášala náklady na náhradu za ujmu na zdraví, keďže otázka týkajúca sa možnosti dovolávať sa smernice voči fyzickej alebo právnickej osobe nebola ako taká Súdnym dvorom v tomto rozsudku preskúmaná.

68. Napokon zdôrazňujem, že uloženie povinnosti spoločnosti FBD poskytnúť pánovi Smithovi náhradu za ujmu na zdraví za takých okolností, ako sú okolnosti sporu vo veci samej, by viedlo k výsledku, ktorý by bol nespravodlivý a v rozpore so zásadou právnej istoty. Ako totiž správne uviedol vnútroštátny súd, je jasné, že taký súkromný subjekt, akým je FBD, zjavne konal na základe sporných vnútroštátnych ustanovení, ktoré predpokladajú výluku z poistného krytia, a to na účely poskytnutia schválenej poistnej zmluvy. FBD teda nemala zmluvnú voľnosť a poskytnutie tejto poistky nebolo výsledkom autonómneho správania na strane poisťovateľa, ale správania prikázaného vnútroštátnou právnou úpravou.

25 Pozri rozsudok z 12. decembra 2013, Portgás (C-425/12, EU:C:2013:829, bod 22).

26 Pozri najmä rozsudok z 10. októbra 2017, Farrell (C-413/15, EU:C:2017:745, bod 31 a citovaná judikatúra). Ako Súdny dvor rozhodol vo svojom rozsudku z 8. októbra 1987, Kolpinghuis Nijmegen (80/86, EU:C:1987:431), „vnútroštátny orgán sa nemôže v neprospech jednotlivca dovolávať ustanovenia smernice, ktorá ešte nebola prebratá do vnútroštátneho práva“ (bod 10). Pozri tiež rozsudok z 27. februára 2014, OSA (C-351/12, EU:C:2014:110, bod 47 a citovaná judikatúra).

27 Pozri najmä rozsudok z 10. októbra 2017, Farrell (C-413/15, EU:C:2017:745, bod 31 a citovaná judikatúra).

28 Pozri rozsudok z 12. decembra 2013, Portgás (C-425/12, EU:C:2013:829, bod 25).

29 Pozri v tomto ohľade SIMON, D.: *Le Système juridique communautaire*. 3. vydanie, Presses universitaires de France, Paris, 2001, § 317, najmä s. 396 a 397.

30 Ú. v. EÚ L 109, 1983, s. 8.

69. Navyše, ako správne poznamenáva vnútroštátny súd, „nemožno pochybovať, že náklady na poistnú zmluvu, ktorú vypracovala FBD, v prejednávanej veci odrážali to, čo sa oprávnene chápe ako obmedzenie jej poistných rizík, pričom tieto riziká sa nevzťahovali na cestujúcich v dodávkach, v ktorých sa nenachádzali upevnené sedadlá“ [31]. Pripustenie zostupného priameho vertikálneho účinku článku 1 tretej smernice by viedlo k tomu, že by bol poisťovateľ povinný poskytnúť plnenie, ktoré nebolo v zmluve dohodnuté.

70. Za týchto podmienok nemožno pripustiť, aby mal účinok vylúčenia ustanovení vnútroštátneho práva nezlučiteľných s právom Únie, ktorý vyvoláva článok 1 tretej smernice v spore medzi spoločnosťou FBD a írskym štátom, za následok uloženie povinnosti upravenej týmto článkom priamo tomuto poisťovateľovi s retroaktívnym účinkom, konkrétne povinnosti náhrady „za ujmu na zdraví spôsobenú všetkým cestujúcim okrem vodiča vyplývajúce z prevádzky vozidla“.

71. Dokonca ak by aj bol záver, že povinnosť poisťovateľa by nevyplývala z článku 1 tretej smernice, ale z ustanovení vnútroštátneho práva očisteného od tých prvkov, ktoré sú v rozpore s týmto článkom, nezmenilo by to moje stanovisko, ktoré je založené na pravidle, podľa ktorého by štát žiadnym spôsobom nemal mať akýkoľvek prospech z nesprávneho prebratia smernice tým, že by sa usiloval uložiť poisťovateľom povinnosť poskytnúť poistné krytie rizík, ktoré samotný štát výslovne vyňal z povinnosti poistného krytia.

72. V tomto ohľade pripomínam, že z článku 3 ods. 1 prvej smernice a z článku 1 prvého odseku tretej smernice vyplýva, že je úlohou každého členského štátu prijať všetky primerané opatrenia, aby zabezpečil, že zodpovednosť za ujmu na zdraví spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a utrpenú takými cestujúcimi vo vozidle, ako je pán Smith, je krytá poistením. Ak členský štát také opatrenia neprijal a ak dokonca, tak ako v prejednávanej veci, prijal opatrenia, ktorých účinkom je vylúčenie tejto kategórie škôd z poistného krytia v poistných zmluvách, musí podľa môjho názoru prevziať finančné dôsledky.

73. Aby som to zhrnul, poisťovateľ neporušil ani pravidlo upravené v článku 1 prvom odseku tretej smernice, ani ustanovenia svojho vnútroštátneho práva preberajúceho túto smernicu. Je to štát, ktorý uvedený článok porušil tým, že ho nesprávne prebral. Nemal by z tejto situácie nesprávneho prebratia mať prospech.

74. Zo samotnej logiky judikatúry, ktorá vymedzila priamy účinok smerníc, vyplýva, že taká súkromná osoba, akou je FBD, ktorá – pripomínam – vstúpila do všetkých práv a povinností poškodeného, musí byť v rámci sporu medzi ňou a štátom schopná požadovať od štátu, aby rešpektoval svoje povinnosti. V tomto ohľade pripomínam, že v základoch teórie priameho účinku je tvrdenie vyvodzované z „obozretnos[ti] jednotlivcov, ktorí majú záujem na ochrane svojich práv“ [32].

75. Na záver mojej analýzy možno teda situáciu, o ktorú ide v spore vo veci samej, zhrnúť takto: tým, že prijala zmier s pánom Smithom v nadväznosti na rozsudok High Court (Vrchný súd) z 5. februára 2009 na účely poskytnutia náhrady za ujmu na zdraví pánovi Smithovi, FBD v skutočnosti splnila záväzok, ktorý prináležal írskemu štátu. Taký záväzok nemožno súdnou cestou preniesť na FBD, keďže to by viedlo k tomu, že článok 1 prvý odsek tretej smernice by mal priamy účinok voči tomuto poisťovateľovi tým, že by poisťovateľ kryl riziko, ktoré nebolo zohľadnené pri výpočte poistného.

31 Pozri návrh na začatie prejudiciálneho konania (bod 33).

32 Rozsudok z 5. februára 1963, van Gend & Loos (26/62, EU:C:1963:1, s. 25). Poukazujem tiež na návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Wahl vo veci Portgás (C-425/12, EU:C:2013:623), v ktorých poukazujúc na rozsudok z 26. februára 1986, Marshall (152/84, EU:C:1986:84, bod 47), pripomenul, že „uznanie priameho účinku smerníc spočíva v konečnom dôsledku na dvoch navzájom sa dopĺňajúcich cieľoch: potrebe účinne garantovať práva, ktoré jednotlivci môžu vyvodzovať z týchto aktov, a želaní potrestať vnútroštátne orgány, ktoré nerešpektovali záväzný účinok a nezabezpečili ich skutočné uplatňovanie“ (bod 30).

76. Situácia v spore vo veci samej sa tak podobá na bezdôvodné obohatenie írskeho štátu a treba ju teda napraviť tak, aby bol zaručený jej súlad s článkom 3 ods. 1 prvej smernice a s článkom 1 prvým odsekom tretej smernice.

77. Z predchádzajúcich úvah vyplýva, že v rámci sporu medzi na jednej strane poisťovňou, ktorá vstúpila do všetkých práv a povinností poškodeného, ktorému priznala náhradu za ujmu na zdraví, a na druhej strane štátom je vnútroštátny súd povinný upustiť od uplatnenia ustanovení svojho vnútroštátneho práva, podľa ktorých povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel nekryje zodpovednosť za ujmu na zdraví spôsobenú osobám cestujúcim v časti motorového vozidla, ktorá nebola projektovaná ani konštruovaná so sedadlami pre cestujúcich, ktorých rozpor s článkom 1 tretej smernice vyplýva z rozsudku z 19. apríla 2007, Farrell (C-356/05, EU:C:2007:229).

78. Také vylúčenie ustanovení vnútroštátneho práva, ktoré sú v rozpore s článkom 1 tretej smernice, nemôže mať za následok vznik povinnosti poisťovateľa, ktorý také ustanovenia dodržal, zaplatiť poškodenému náhradu za ujmu na zdraví nekrytú schválenou poistnou zmluvou.

IV. Návrh

79. Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na otázku, ktorú položil Court of Appeal (Odvolací súd, Írsko) takto:

1. V rámci sporu medzi na jednej strane poisťovňou, ktorá vstúpila do všetkých práv a povinností poškodeného, ktorému priznala náhradu za ujmu na zdraví, a na druhej strane štátom je vnútroštátny súd povinný upustiť od uplatnenia ustanovení svojho vnútroštátneho práva, podľa ktorých povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel nekryje zodpovednosť za ujmu na zdraví spôsobenú osobám cestujúcim v časti motorového vozidla, ktorá nebola projektovaná ani konštruovaná so sedadlami pre cestujúcich, ktorých rozpor s článkom 1 tretej smernice Rady 90/232/EHS zo 14. mája 1990 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel vyplýva z rozsudku z 19. apríla 2007, Farrell (C-356/05, EU:C:2007:229).

2. Také vylúčenie ustanovení vnútroštátneho práva, ktoré sú v rozpore s článkom 1 tretej smernice 90/232/EHS, nemôže mať za následok vznik povinnosti poisťovateľa, ktorý také ustanovenia dodržal, zaplatiť poškodenému náhradu za ujmu na zdraví nekrytú schválenou poistnou zmluvou.